СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 31. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота 7. лютого, 1925 — VOL. XXXIII. No. 31. Jersey City, N. J., Saturday, February 7, 1925 THREE CENTS

Похоронили справу межидержавного суду.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Сенатовий комітет для заграничних справ постановив відложити справу приступлення Америки до світового суду.

В той спосіб справу вбито, і вона вже не буде порушувана на сьому засіданню конґресу.

НЕ ПОКИДАЮТЬ ФОРДА.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Конференція представників сенату і палати послів, яка має вирівнати ріжницю межи ухвалою обох палат у справі арендовання федерального маєтку на Масел Шовлз, постановила виробити такий посередний проект, щоби Форд міг з нього скористати та найняти сей маєток.

НАВАЛА ПРОЄКТІВ У КОНҐРЕСІ.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Конґресмен Лангворт, републиканський провідник у палаті послів, каже, що в конґресі внесено тільки проектів, що з них лишень дуже маленька частина може перейти під обради палат конґресу за останніх чотири тижні сесії. Сама маса проектів не дасть конґресови радити, як слід.

ПОТВЕРДИЛИ СТОВНА.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Сенат потвердив нині 71 голосами проти шість номінацію дотеперішного міністра судівництва на члена Найвисшого Суду Злучених Держав.

Перед голосованнем на номінацію прийшло до 6-годиної дебати, в котрій одні сенатори критикували Стовна за його ворожнечу до сенатора Гвілера, а другі підносили його великі правничі здібности.

АВАНС ДЛЯ ЛЕТУНІВ ДОВКОЛА СВІТА.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Військовий комітет палати послів предложив конґресови резолюцію, щоби признати аванс трьом американським летунам, що доконали першої воздушної подорожі довкола світа.

АРЕШТОВАННЄ КОНҐРЕСМЕНА.

СТ ЛУИС, 5. лютого. — На домагане урядника одного місцевого готелю арештовано тут нині Джосефа Скота, демократичного конґресмена, котрий мав видаятися на готелевого урядника. Коли позовник довідався, кого він арештував відкликав своє зажаленнє.

КОНЕЦЬ СВІТА ВІДЛОЖЕНИЙ НА ТИЖДЕНЬ...

НЮ ЙОРК, 5. лютого. — Роберт Рідт з Іста Пачоґі, на Лонґ Айленді, один з провідників американських адвентистів подав нове пояснення своєї віри, з котрого малоби виходити, що світ не скінчиться завтра о півночи, але аж за тиждень.

Однак сей цілий тиждень мають діятися чуда, які всіх переконають про правдивість вірувань Адвентистів.

Найвірнійший з ґрупи Адвентистів, фармер, Давис з Япгенк, сподіючись кінця світа виставив на ліцитацію свій ровер (бицикель), оцінивши його на пять дол.

ЗАХОДИ КОЛО ПОЛАГОДЖЕННЯ ГЕРИНСЬКОГО НАПРУЖЕННЯ.

СПРИНҐФІЛД, ИЛИНОЙС, 5. лютого. — Щоби покінчити тяжке напруженне в Герині, Джордж Ґалиґен, шериф повіту Вилiемсона, згодився нині врочисто перед стейтовим губернатором виїхати з повіту. Його має заступати именований ним заступник. Шерифа вважають провідником против-Кленової партії.

НАГІНКА НА БЕЗПРАВНИХ ДОКТОРІВ.

СТ. ЛУИС, МЕСУРЕ, 5. лютого. — Стейтова рада здоровля постановила вичистити стейт з лікарів, які практикують безправно, не маючи до сього належитих шкіл і диплъомів. Рада вже намітила 45 таких докторів, які докторують з підробленими свідоцтвами.

БОРОТЬБА ПРОТИ ДИФТЕРІЇ НА АЛЯСЦІ.

НОВМ, АЛЯСКА, 5. лютого. — В столиці Аляски є тепер вже трийцять случаїв захорінь на дифтерію. Число смертий виносить уже 6.

Мимо сього губератор Аляски противиться, ще висилці ліків літаками, кажучи, що подорож занадто небезпечна, а пошесть ще не досить люта, щоби виставляти летунів на страшні небезпеки сеї дороги.

Заява ґубернатора викликала обурення серед населення Новму.

ПОВСТАЛА ФАРМЕРСЬКА ПАРТІЯ В КАНАДІ.

МОНТРЕАЛ, КАНАДА, 5. лютого. — Нині відбулися тут організаційні збори нової фармерської партії. Партія стоїть на становищи, що всі сирівці мають пересилати з Америки в Канаду, або з Канади в Злучені Держави без мита.

ІМІҐРАЦІЯ Є НАЙБІЛЬШОЮ ПОТРЕБОЮ КАНАДИ.

З Монтреалу повідомляють: — Промовляючи на річнім мітінґу ґенеральний менеджер „Ля Банк Д'Гочеляґа' п. Б. Леман сказав: — Ми маємо в Канаді великі природні богацтва але ми потребуємо більшого населення, яке коопорувалоб з нами в розвою нашого національного богацтва. Канада потребує праці, економії і іміґрації. Економії треба в домініяльній, провінціональній і мупіціпальній адміністтрації, бо лише вона обнижить податки; в економії в експльоатації наших природних богацтв, бо нема нічого на світі не вичерпаного; економії у много інших галузях, а се напевно поможе краєви в осягненю його найбільшогчо добробуту..

ПРОДУКЦІЯ МІНЕРАЛІВ В КАНАДІ ЗА 1924 РІК.

Протягом минувшого року видобуто в Канаді ріжних мінералів вартости коло чверть мілiона долярів. Самого золота добуто за 31,522,000 дол., а срібла за 18,697,000: міди за 13,204,000; олова за 13,497,000 цинку за 3,402,000 і ин. металів за 2,067,000 долярів.

Вугля видобуто в 1924 році 13 міліонів тон і його вартість була 54,280,000 долярів. Соли видобуто в 1924 р., 215,000 тон вартости 1,600,000 долярів.

ПОМЕР О. ТИМОТЕЙ ВАСИЛЕВИЧ.

О. Тимотей Василевич, український католицький парох в Менчестер, Ню Гемпшер, помер в четвер 22. січня 1925 в шпитали св. Духа в Менчестер.

Покійний недавно їздив до Галичини, але відтам вернувся розчарований тамошніми відносинами.

КОЛЯДА З ФИЛАДЕЛФІЇ $350

Центральний комітет українських товариств м. Філаделфії дістав від колядників, які збирали на політичних вязнів ще додатково 40 дол., що робить разом з попередною колядою на Рідну Школу і політичних вязнів суму 350 долярів. Гроші передано до Обєднання.

УКРАЇНКА ПОКІНЧИЛА ГАЙСКУЛ.

У списі дівчат, які покінчили в першім півроці Висшу школу Вилием Пенн Гайскул у Филаделфії находиться імя також Лесі Кінащ, наймолодшої дочки о. М. Кінаша пароха Филаделфії.

ВОДА — ЗА КАРУ

Такий присуд видав суд у Клівленді на Джені Рід. Її арештували 47 раз за піянство Суд присудив її, щоби цілий місяць зголошувалася що дня, до прогибіційного бюра, де має випити 25 склянок води.

ПОХОРОН БЛ. П. АНДРЕЙКА.

Похорон бл. п. Дмитра Андрейка буде в суботу рано.

О 9-тій годині буде винесенне тіла з дому жалоби при 1181 Тинтон евеню, Бронкс, Н. Й. О 10-ій годині буде похоронний обряд в церкві св. Юра при 7-ій улиці. Опісля похоронний похід перейде кількома сусідніми улицями і далі відійде родина, представники товариств і знакомі покійного на цвинтар в Бруклин.

В похороні візьмуть участь представники У. Н. Союза, нюйорська Українська Шкільна Рада, Український Хор, всі нюйорські українські школи і громадянство.

ЩЕ НЕ БУВАЛЕ В НЮ ЙОРКУ

В сю неділю, 8-ого с. м., о 8-ій годині вечером, в салі Народного Дому нюйорські (й доокoличні) Українці матимуть нагоду бачити українську оперету Запорожець за Дунаєм у виконанню артистів, яких не бачили ще у сій опереті ані Українці в Ню Йорку, ані в інших містах Америки, ані навіть у Львові. Бо се виступають артисти передвоєнної української опери в Києві пані **Марія Машір** (в ролі Одарки) і **п. Микола Карлаш** (в ролі Карася). І пані Машір і п. Карлаш відомі на кУраїні і навіть в Росії оперові співаки і славні виконавці повисших роль (оскільки відомо, найліпші виконавці).

Кромі пані Машір і п. Карлаша виступають в Запорожці ще артисти-співаки з У. Н. Хору О. Кошиця: п. П. Троїцька (в ролі Оксани), п. А. Троїцький (в ролі Андрія), п. Г. Павловський (в ролі султана), п. Н. Шандровський (в ролі Імана).

АМНЕСТІЯ

З нагоди пятиліття „радянської" влади На Україні проголосивВсе український Центральний Виконавчий Кометіт амнестію для деякої категорії політичних і у головних вязнів. І так у Самому Київі випущено на волю 139 вязнів із т. зв. домів для примусових робіт, а 268 вязням зменшено кару до половини

ЛЮЛЬКА ВРАТУВАЛА ВІД СМЕРТІЛЬНОГО ГАДА

Полковник Лі Пірсель, нюйорський купець, мав цікаву пригоду в мочарах Флориди. Ідучи лісом з файкою в зубах, він насло. побаччв звисаючого з дерева мокасина, одну з найбільще їдовитих гадюк в Америці. Заким він мав час кинутись на бік гадюка кинулась йому до лиця та видно не поцілила добре, бо вдарила об файку, файка випала йому зі зубів, а заким гадюка кинулась вдруге, Пірсель уже стояв на боці. Він витягнув доброго бука, та кількома ударами положив її трупом. Гадюка була на 5 стіп завдовшки та груба, як людська рука.

ЧИ ГАЗ З АВТІВ УБИВАЄ ДЕРЕВА.

Урядовий угородник міста Ню Йорку виступив публично проти загальної поширеної думки, що газ виходячий з автів убиває деревину. Він каже, що дерева в місті гинуть від недостачі води, а не від вуглевого амоноскиду, що витворюється при паленню топлива в авті.

ЗАСУД.

В Миколаєві на Україні відбулася в ґуберніяльному суді розправа проти котрреволюціонерів Ганске та Гусенгаймера. Вони належали до карного закону ген. Слащіва часів денікінщини і вбили богато політичних робітників комуністів Ховались перед червоними птять літ. Недавно їх зловлено. Ганске засуджено на кару смерти, через ростріл, але з нагоди пятиліття „радвлади на Україні замінено йому сю кару десятьлітною тюрмою, а Гусенгаймера засуджено на три роки примусових робіт.

ЕМІҐРАНТИ НА КУБІ

Тов. Просвіта у Львові одержало ось який лист:

W. Solomka, Calla Agniar 92/2 Habana. Isla de Cuba.

То. Просвіта, Львів Ринок ч. 10. Галичина. На острові Кубі перебуває около 400 Українців, я кіхотять працювати на ріллі у других господарів, або осісти на землі, яку хотять сплатити своєю роботою через кількaнайцять літ. Ті люде дісталися на Кубу для того, що корабельні лінії їх, туди справили, а справили майже підступом, себто фалшивим інформуванням іміґрантів, що до обставин, які тут панують. Тут роботи на ріллі нема. Пшениці жита й бараболі не управляють тут зовсім, і українські еміґранти хотять дістатися до Канади, щоби там працювати на фармах. Просимо дуже помогти людям, бо вони не привикли до горячого підсоння на тім острові і коло роботи, коло тютюну, та цукрової трощі. Крім сего трудно тут найти, яку небудь небудь працю нашим людям, задля чого значна їх часть знаходиться в великій нужді. По всякі дальші інформації в справі наших еміґрантів на острові Куба просимо писати на адресу подану в горі. Володимир Соломка, Ст. Морицан, Петро Стоянський.

ФАРМЕРИ ПРОТИ ВИВОЗУ ПАПЕРУ.

МОНТРЕАЛ, 4. лютого. — Найбільша організація фармерів провінції Онтаріо ухвалила на своїй конвенції протест проти вивозу з Канади дерева, призначеного на виріб паперу. Конвенція станула на становищи, що якби заборонити вивіз паперової маси до Злучених Держав, то американські фабриканти паперу мусіли би виробляти папір у Канаді.

Большевики ще мають надію на селянство.

БЕРЛИН, 5. лютого. — Всі вісти, офиціяльні і неофиціяльні, які тепер приходять з Росії й України, говорять про постійний упадок економічного життя в сих краях під большевицькою владою і про фінансову руїну та безнадійність виходу з тої ситуації.

З уваги на сю скруту, тепер большевицька влада залицяється до селянства і каже, що се одинокий. її союзник, який її може спасти в нещастю.

Томуто большевики признають селянству уступки у місцевих советах і дозволяють їм правитись без комуністів, коб лиш воно дало їм матеріяльне підперте й уможливило тягнути державну машину, яка застрягла у безвихідній пропасти через недостачу гроший і занепад промислу.

Селянство радо приймає уступки, але большевиками зовсім не одушевлюється і безсторонні глядачі не вірять, аби воно рвалося їх спасати.

В ІРЛЯНДІЇ НЕМА ГОЛОДНЕЧІ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 5. лютого. — Ірляндський архиепископ (католицький) О'Даннелл переслав подяку кардиналови Гейсови з Ню Йорку за дар в сумі $25,000 на голодуючих в Ірляндії.

В телеґрамі до Гейса, він каже, що в Ірляндії нема голоднечі, але богато потребуючих помочі в сторонах, де злива стопила торфи і майже знищила бараболі. Всяка поміч, каже він, придасться, але покищо не треба великої ратункової акції.

ФРАНЦІЯ І ТУРЕЧЧИНА.

ПАРИЖ, 4. лютого. — Сюди приїхав перший амбасадор нового турецького правительства з Ангори, теперішньої столиці Туреччини (в Малій Азії).

Французьке правительство, як запевнюють, вишле до Ангори яко свого амбасадора, Франклена Буйона, котрий тому кілька літ їздив в імени Франції до Туреччини помагати Мустафі Кемалеви паші його переворот.

АВСТРІЯ.

ВІДЕНЬ, 4. лютого. — Відсі виїхала до Женеви, у Швайцарії, австрійська урядова фінансова комісія під проводом комісаря з рамени Ліґи Народів дра Ціммермана.

Вона має обговорити з фінансовою комісією Ліґи Народів теперішню економічну ситуацію в Австрії.

Др. Цімерман заявив, що австрійське правительство хоче привернути нормальну вартість корони й оперти її на золотій підставі. Се, каже, поможе їй усталити і зрівноважити буджет

Про теперішній стан в Австрії каже, Ціммерман, що він критичний. В Австрії тепер застій у промислі, як каже він, ізза митових перегород других держав та ізза суперництва німецького промислу. Через те вже тепер в Австрії остається без роботи 175,000 промислових робітників.

З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ГАНДЛЮ.

ПАРИЖ, 4. лютого. — Тутешній дневник Пті Парізіян пише, що американська компанія Стендерт Ойл хотіла купити від російського большевицького уряду весь добуток нафти на Кавказі на протяг трох років.

Се подає газета у розмові свого кореспондента з Москви з російським премієром Риковом.

В сій розмові він сказав, що большевики мають ще і більше заграничних оферт на нафту, але вони не спішаться (?).

Він теж додав, що большевики не хотять признати царських довгів, але готові позаключувати з ріжними державами корисні економічні умови, як наприклад з Японією, якій віддали нафтові поля на острові Сахаліні.

РОЗКИДАЮТЬ ГРІШМИ БЕЗРОБІТНИХ.

РЕВАЛЬ, столиця Естонії, 5. лютого. — З Москви повідомляють, що большевицький „совнарком" не хотів уже давати Зіновеву гроший на його офіс пропаганди, так званий „комінтерн", але коли він загрозив, що спинить усю пропаганду закордоном „совнарком" виплатив йому ще міліон рублів золотом з фонду безробітних, але заявив, що дасть йому більше через пів року.

ПОЛЬЩА СКАРЖИТЬСЯ НА ДАНЦІҐ.

ВАРШАВА, 5. лютого. — Польща внесла скаргу на владу Данціґа до Ліґи Народів за се, що ся влада заборонила Польщі держати почтові скринки у Данціґу.

ДЕЩО З ФАНТАЗІЇ.

МОСКВА, 3. лютого. — Нині промовляв тут Крісто Раковський. Він сказав, що Америка признає советський уряд ще сього року, а се тому, що, як казав, Америка через плян Доса щораз більше буде входити в европейські справи і слідом за ними признає теж Росію.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Не перериваймо праці.

Члени Українського Народного Союза повинні добре приглянутися організаційному термометрови, який показує, як тиждень від тижня зростає наша організація. Сей термометер покаже нам, що за послідні два-три тижні вона не розвивалася так, як вона розвивалася в минувшому місяці, або в грудни минувшого року.

Сю недостачу нема що закривати. Її треба виказати, бо інакше не можна її зарадити, а зарадити її мусимо, бо так лишити організаційної справи не можемо.

Яка причина сеї недостачі, вгадати не тяжко. Причина сьому не инча, як відбуваючіся тепер вибори делегатів на конвенцію Українського Народного Союза. Сей звіт потверджує лишень те, що вже давно спостережено у других народів, а саме те, що ніякий народ не може рівночасно розвязувати дві справи. Як у других народів так і в нашого думанне й праця, коло одного питання відтягає людину від думання й праці коло другої.

Однак нормальний розвій вимагає сього, щоби розвязавши одну справу, сейчас звернути всю думку й працю до другої нерозвязаної справи. Члени Українського Народного Союза покажуть небаєкну організаційну справність, коли, покінчивши вже вибори делегатів возьмуться як найкорше наново до організаційної праці. Перед ними стоїть гарна ціль. Всего три тисячі членів треба, щоби Український Народний Союз пішов на свою 16-ту конвенцію, досягнувши числом членів і дітий поважного числа трийцяти тисяч членів. Не богато праці треба, щоби се осягнути. Треба лишень не перервати праці через конвенційні проекти, але далі невпинно гуртувати нових людей до найбільшої, та найбогатшої української запомогової організації.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ.

(За січень, 1925).

I. ПРИХІД:

1. З перенесень з попереднього місяця		$247.77
2. Прихід в січні:		
а) Народний податок	$311.20	
б) Рідна Школа	923.55	
в) Ріжні	767.26	2,002.01
Разом		$2,249.78

II. РОЗХІД:

Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	$700.00	
2) Політичні вязні	250.00	
3) Тов. „Просвіта" у Львові	130.00	
4) Інваліди	100.00	
5) Сироти	100.00	
6) Памятник Франка	50.00	
7) Для Лемківщини	50.00	
8) Стрільцям-сухітникам в Штернберк на Моравії	50.00	
9) Придніпрянським скитальцям в таборах в Каліші	50.00	
10) Студентам	50.00	
11) Писменникам	50.00	
12) Дрібні запомоги на ріжні місцеві цілі, вислані відповідно до волі жертводавців	71.00	
13) Кошти пересилки і писм	21.85	$1,672.85
б) Рент		25.00
в) Платня секретаря		150.00
г) Кошти подорожі		7.00
д) Марки і прибори канцілярійні		8.00
Разом		$1,862.85

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в січні	$2,249.78
Розхід	1,862.85
Остає в Касі Обєднання з днем 31-го січня, 1925,	$386.93

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Про німецького цісаря Вільгельма II-го.

I.

Місто вступу:

Про „матеріяльну правду" в історії.

На сторожи авторітету монарха стоять: поліція, суд і військо. — І коли я ті слова пишу — то минає власне 20 років як і мене обжаловано на підставі доносу поліції а радше жандармерії о обиду маєстату і поставлено перед польський трибунал у Львові. — Очивидно — в суті річи не розходилося тоді цілком о нарушенє приписаного для австрійського монарха поважання — як радше о діяльність з мого боку (організацію „Січий) шкідливу для польського панування над нами. — Но — але виконуючі те пановане скористали з того параграфу, щоби доїхати шкідливому для їх пановя українському діячеви.

Плян той їм не вповні повівся, але процес той був наглядним доказом, як можна надуживати законних постанов видуманих на це, щоби монарха поставити понад звичайних горожан держави і в той спосіб сугґерувати загалови їх — що тут мається до діла з якоюсь надзвичайною надземською майже істотою, з правдивим півбогом.

Та помимо тих законних гострих постанов помимо поліції, судів та війська — монархи аж занадто богато дають докорів, що і вони є лише людьми з всякими хибами та недостатками людськими. Що більше: неодвічальність яку присвоюють собі монархи, та безконтрольність їх поступованя — дає тим людським хибам розвинутись нераз до надзвичайних розмірів, так, що вони входять вже в обсяг явних злочинів. Загляньмо лише у всесвітну історію, а побачимо кілько то було монархів злочинців: убійців, рабівників, насильників та перелюбників.

Отруя і кинджал грали в історії монархів усе дуже визначну ролю, а карти старинних рукописей є пересичені кровю, пролятою ріжними монархами і кандидатами на монархів лише виключно в тій цілі, щоби себе за всяку ціну удержати на престолі взглядно щоби його здобути та усунути пріч можливих контркандидатів, суперників.

А вже перелюбство — належало майже до привілеїв кождого монарха: се саме собою розуміється, що найкращі жінки в монархії стояли до розпорядимости монарха а суґґестія раболіпів та холопства ішла так далеко, що женщина котра мала сумнівне щастє бути хоч би лиш через одну ніч наложницею монарха — уважала себе через ціле житє чимсь вищим понад другі смертельниці.

Я пригадую собі з часів ґімназіяльних в Коломиї, що жила там вдова по урядннку податковім (Полька). Мала вона лиш одну доньку, старшу вже панну, все вишнуровану мов який підофіцир цісарської ґвардії. Мамуся — ще й тоді зі слідами краси, хоч як кажуть Польки „Зомб часу доткнол йон свим пальцем" — ходила рівнож усе дуже випростована, з таїнственним усміхом на лици; мовляв „я щось таке знала, чого ви — другі смертні — не знаєте!" Але і другі смертні знали добре, що то була за тайна, котра вбивала в таку думу паню поборцову і коли в році 1851 молодий Франц Йосиф переїзджав через Коломию — устроено йому велику параду а на чолі походу виступила на кони прегарна Ляшка пані поборцова. — Вона впала очивидно в око тодішньому цісареви-юнакови, а часи були тоді не такі, щоби мож було спротивитися забаганкам такої високої особи. — Досить що пані поборцовій прийшлось [illegible]

у відповідний час донечку котру вона й назвала Юзею, та про котру з недвозначним усміхом нераз говорила: „Моя Юзя ма габсбурске уста".

Як звісно родина Габсбурґів визначалася своєрідною формою губ — грубих, мясистих, з котрих низша значно звисала на діл. — Такі губи бачимо особливо на портретах цісаря Йосифа 2-го та архикнязя Карла звісного з наполеонських воєн перед стошісна́йцять роками.

Тут треба завважати що австрійські цісарі—почавши вже від німець цісаря Йосифа II. не мали властиво права називати себе Габсбурґами.

Послідна з габсбурґського роду була Марія Тереса († 1780 р.) але вона вийшла за Франца Льотрінґена і з того супруга народилося 17 дітей з котрих найстарший був власне Йосиф II-ий.

Тому і всі дальші потомки походячі від того супружа, отже і Франц Йосиф та послідний австрійський цісар Карло були Льотрінґами, а не Габсбурґами як їх з чемности називано.

Пригода з панею поборцовою це очевидно був лише один епізод з соток инших пригод любовних Франц Йосифа. Незвичайний вплив намісника Потоцького у того цісаря оснувався також на колишній знайомости того „батька своїх підданих" з матерею Потоцького, в своїм часі звісною красунею.

Поляки все уміли у відповідну хвилю підсувати впливовим політично особистостям свої гарні женщини, як було наприклад з Наполеоном 1-им та панею Валевською, а про пригоди антантських місій у Польщі підчас українсько-польської війни в 1918—1919 роках мож би цілі томи писати!

Кождий „двір", не лиш цісарський або королівський — але і кождий двір дідичівський був усе розсадником неморальности та перелюбства, а хоч білоруський перевертень а славний польський композитор Монюшко уложив пісню „В старим дворже старе цноти" — то це було лише звісним у Поляків та перевертнів лизуньством на річ шляхти.

В кождім нашім селі можуть наші люди оповісти десятки фактів ілюструючих наглядно які то „цноти" поширювалися з дворів, навіть без огляду на національність самих дідичів. Так ділялося навіть за наших часів — а щож то допера за панщини, коли кожда жінка — селянка була прямо рабинею дідича! Не дурно писав про тодішні часи наш Тарас, що:

„Данта*) старого — полу-

Однакож чим більше в гору, аж до двору самого монарха тим кріпше деморалізація збільшалася із самого центра ще з більшою силою поширялася на цілий край. Декотрі монархи більше визначувалися на тім полю (як напр. француський король Людвик 15-ий, або московська Катерина II.) декотрі менше, але численне збіговище богатих нероби та дармоїдів на монарших дворах мусіло вже натуральним бігом річий провадити до крайної неморальности.

Очивидно, що такі „найвизші сфери" старалися свою розпусту покривати великою тайною тай були пересвідчені, що коли їм ніхто до очий про неї не говорить, то вже певно ніхто не знає про неї. Однакож такі масні кавалки в тайні не могли позіставати, бо першою засадою на монарших дворах було і є взаїмне шпіонованнє. Передовсім — всьо знає служба, а вона знову всьо, що знає оповідає своїм колеґам, що служать у другого члена пануючого дому, чи у другого надворного „каммерґера", маршала чи майстра церемонії.

Нераз очивидно приходить таки до [illegible] примір з архикнязем Рудольфом, що занедбуючи свою слюбну жінку Стефанію навязав між иншим зносини із баронесою Марією Вечерою тай згинув з тої причини діставши шампановою фляшкою у лоб.

Будь що будь — „визші сфери" уміють свої любовні афери зручно закривати, а стоїть до розпорядимости усе услужна поліція. Досить, що за життя дотичного монарха скандальні справи з його приватного життя звичайно на верх не виходять. Доперва по смерти його нераз дуже пізно починають виходити на світло денне інтересні матеріяли, даючі правдивий образ його життя, його вдачі та звичаїв, які панували у його найблизшім оточенню — Є се передовсім ріжні спомини і то передовсім самих дворяків, котрі стараються в той спосіб і своє імя передати потомности. Вартість тих споминів залежить очевидно від дару спостерігавчого авторів, від їх письменницького хисту, та від їх любови правди. — А хоть такі спомини є дуже часто писані сторонничо, та однобічно освітлюють дотичні події то всеж таки через порівнаннє з другими споминами, а особливо з кореспонденцією ріжних визначних осіб з тих часів, та з урядовими актами — мож преціњ таки прийти приблизно до ствердження даного факту.

Лише най ніхто не гадає, що так звана „історія" — подає нам вже сущу та безвзглядну правду. Сумліні учені історики стараються в поті чола дійти до правди, але ніколи вони не годні дати запоруку, що це, що вони стверджують і справді так таки і було.

Так званої **„матеріяльної правди"** годі ствердити навіть і що до подій, що дуже недавно мали місце. Ось наприклад: Іван запізвав Николу до карного суду, за це, що той ударив його ломакою по голові. В суді, каже один свідок, що Никола його таки ударив, — другий каже, що лиш замахнувся, але ломака перелетіла боком не займаючи голови. Но — але на чолі у Івана видно до тепер набитого ґудза, а Іван каже, що то від ломаки. Та Никола і на те має оборону: Іван — вибачте — бреше, бо має від давна „пізьму" на нього за програну провізію, то йому вірити не можна.

Противно — люди кажуть, що Іван був тої днини пяний, то певно десь до плота набив собі ґудза.

Ну — і як тут судія має судити, в який спосіб усталити **„матеріяльну правду"?**

А це відноситься до недавної події, що сталася перед якими 10 —14 днями! Щож допера говорити про стверджене фактів з перед 300 або більше років?! І для того слушність має один учений історик, котрий таке сказав: „Історія є це, що нам говорять документи (тут очивидно належать і спомини та кореспонденція) про минулі часи".

Для приміру возьмім ось битву під Кенінґрецом в 1866 р. — коли то Прусаки („Прайси)" побили на голову Австріяків. Були там очевидно і наші реґіменти в огню, передосвім „двайцітьчвартий" або Парма (коломийський)..

Живе еще по наших селах дещо старих людей, що брали участь в тій битві, і коли їх запитатися чому Австрія програла то вони вам скажуть: „А —бо Бенедек дався підкупити Прайсам".

Але це очивидно неправда! Бенедек тут найменше винуватий.

Він по тій війні пішов на пенсію і мовчав не хотів говорити правди, як то було і хто завинив, бо не хотів дратувати Франц Йосифа. — Але по його смерти на підставі його споминів та иших матеріялів виявилося, що не він завинив програну кампанію а завинила надворна кліка архикнязів, що видавали з Відня приказы суперечні з приказами Бенедека, що був головнокомандуючим ґенералом.

Про це інтересно писав славний чеський поет Махар (друг нашого Франка), що був до недавна ґенеральним інспектором чеської армії а також мусів через ріжні інтриґи уступити.

Не меншим виновником програної війни був також і сам таки Франц Йосиф, котрий не допустив до вчасного впровадження в австрійській армії нових, ззаду патронами набиваних крісів, а уперто держався крісів системи Льоренца, набиваних з переду до чого треба було бодай яких 5 мінут.

Правда і ще, що поговірки наших людей не можна ще уважати за „історії". — Алеж бо то не лише у наших старих вояків виробилося було таке переконанне, але і у учених істориків панував був через цілі десятиліття погляд, що завинив був Бенедек, хоть очивидно підкупства та зради ніхто йому не закидував.

Та що найважнійше на примірі Бенедека і битви під Кенінґрецом бачимо найліпше до чого веде монархічна система: Завинив цісар, Франц Йосиф, бо він спротивився був заведенню т. зв. „гінтерлядерів", хоть єще по війні з Данією в р. 1864 веденій спільно з Прусаками звернено його увагу на перевагу в битвах пруських, скорострільних ззаду набиваних крісів.

Вина була і архикняжа під крилами монарха, гуляюча кліка що на власну руку видавала з Відня (!) приказы навіть без відома стоячого в полі Бенедека.

Але винен був цісар і єще з одної причини: Бенедек всіми силами відмавлявся від команди армією стоячою в Чехії а призначеною до боротьби з Прусаками. Рівночасно вела Австрія війну і проти Італії, що боролася за свою соборність та за визволеннє Льомбардії зпід австрійського панування. Бенедек вже в р. 1859 відзначився був в битвах під Маджентою та Сольферіном, і з того часу, — як він казав — знав майже кожде дерево та корч в Льомбардії.

І тому він і просив цісаря, щоби йому віддав команду тамошньої армії.

Але для монарха були більше рішаючі момента династичної політики: Він уважав, що борше мож побідити Італійців, як Прусаків, і тому проти перших вислав він свого стрика архикнязя Альбрехта, що і справді при помочи свого знаменитого начальника штабу Йона побив Італійців під Кустоццою. Однак слава в монархічній Австрії сплинула на голову Альбрехта а не Йона. І не Йонови, властивому побідникові виставлено памятник у Відні, але стрикови монарха Альбрехтови, що був лише головною фірмою, так, як і його син архикнязь Фридрих начальний командант австро-угорської армії підчас світової війни, що хиба лиш тільки мав до роботи, що загортати до кишені кольосальні „фельдцуляґи" та другі „ґібіри" призначені для головнокомандуючого!

Бож в монархіях дуже рідко правдиву заслугу спотикає признанне та відзначенне: Там ідуть в гору передосвім підлизайки, інтриґанти, лицеміри, що уміють позискати собі ласку „рішаючих сфер"!

Др. К. Трильовський.

*) Італійський поет Данте († 1321 р.) описав в своїй славній поемі „Божеська комедія" між иншим і пекло. [illegible] панком нашим мож би здиву- [illegible]

ДО ВСІХ.

Не горе — радість хай живе
В серцях українських усюди,
Хай час минає, хай пливе,
Майбутнє, вірте, краще буде.

Хай споневірений нарід
Іще зазнає чашу горя,
Але-ж минеться край всіх бід
І засіяє в небі зоря.

Злучімо серце на [illegible]
Один другого [illegible]
І на вівтар рідній Вкраїні
Все, все ми в жертву принесем.

Згартуймо серце й розум свій,
І обновленними шляхами
Будуймо Край всечасних мрій,
Обмитий довгими слезами.

І хоч не нам, синам руїни
Щасливих тих діждатись днів, —
Будуймо долю України
Для вартих щастя юнаків.

І знову пісня залунає,
Зашелестить в гаю байрак,
Могили наші привітає
З душею вдячною юнак.

Ню Йорк. Гр. Прохович.

ВІД Т-ВА УКР. МОЛОДІЖИ В НЮ ЙОРКУ.

Подається до відома, що **Загальні реорґанізаційні збори** Т-ва Української Молоді в Ню Йорку відбудуться точно о годині третій (3-тій пополудни **в неділю, дня 8-го лютого.**

На порядку деннім: Вписи нових членів, відкриття клюбу, заснования товариської орхестри (мандоліни і ґітари), хор товариства і другі організаційні справи. По зборах товариська **забава** при радіо музиці.

На науку гри на мандоліни і ґітари можуть належати і не члени тов-а.

ЗА ТОВ. УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ:
31 **О. Коцко,** голова.

Матвій Костишин.

ОЙ ПОЛИНУ.

Ой полину гень далеко
На Вкраїну
Понад Дніпро, Чорне море,
Щоб забути журбу горе
На хвилину.
Може серце звеселиться,
Як побаче,
За чим вяне, загибає,
Нишком слези проливає,
Гірко плаче.
Ой полину де Січ Мати
Усьміхалась,
Де козацькая дружина
Мов до матери дитина
Пригорталась.
Розпитаю, де поділись
Її діти?..
Чи при танцю забарились
Загулялись, задивились
Неньки цвіти.

— — — — — —

Ой при танцю, при кровавім
Загулялись,
Сон зморив їх, утомились
До спочинку положились
Тай заспались.
Засипляють у могилах
Небожата.
Характерники віщують
Що їх слідом повандрують
Онучата.

Джемейка, 1. 1., 1925.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

8.

Істон, Па.

Подаю отсих пару стрічок, котрі уважаю за корисні для будучности У. Н. Союза:

1. Домагаємося усунення лімів для старих членів, бо їх і так не богато в нашій організації.

2. Стипендії уділяти тільки для тих членів, котрі є дійсно бідні і викажуться свідоцтвом здібности.

3. Коли член належить до організації 10 літ, конвенція повинна зробити опуст на 6 місяців для тих членів., пятнайцять літ девять місяців опусту, а двайцять літ 12 місяців опусту. А коли не можливо зробити такого опусту, то жадаємо, щоби висше згадані члени, котрі вже належать до організації 10 літ або більше, діставали що року якийсь процент (дивіденду).

4. Календарі видавати коштом Каси У. Н. Союза

5. Пожаданим є виготовити адресар всіх відділових секретарів і подати його кождому відділови, або, щоби згаданий адресар міг бути поміщений у календарі.

6. Піднести гадку еще раз злуки усіх запомогових організацій в одну. Бо бачимо, що злука як найбільше потрібна в теперішню пору, де нарід бореться за свободу і волю. Кровожадний Лях мордує нашого брата, а ми що робимо? Відаємо один на другого! Ненавидимо себе і оден другого в ложці води втопивби.

7. Головні урядники хай зістануть ті самі.

8. Головні урядники, котрі побирають місячну сталу платню, щоб не побирали жадної деної дієти підчас конвенції, окрім подорожи.

9. В Молодечім Союзі, коли дитина стоїть від року до вісімнайцять літ і точно платить свої вкладки, повинна дістати щонайменше суму 25 дол.

Николай Підгайний.
Член відділу 137.

У. Н. СОЮЗ—НАЙЛІПШИЙ ОПІКУН В НЕЩАСТЮ. ЧИ ВИ Є ЧЛЕНОМ ЙОГО?

9.

Ню Гейвен, Конн.

Як звичайно усе бували проєкти конвенційні так і сего року д.д. делегати повинні призадуматись над новими проєктами.

Ось я подаю Високоповажаним Делегатам під розвагу сих кілька моїх проєктів:

1. Я бажавби, щоб конвенції відбувалися, що три роки, як бувало попередно, задля того, що кожда конвенція приносить богато хісна і користи для У. Н. Союза.

2. Головні урядники У. Н. Союза повинні позістати на другу чергу, бо в них маємо справді знаменитих діловодців котрі щиро і розумно працюють і в добрім напрямі поступають наперед. Певна річ, що їм належиться дати заяву довіря і на будуче.

3. Редакційний Комітет повинен позістати той самий, бо видно було в часописі, що виконували свої обовязки як тільки можливо було.

4. Діточа табелька повинна бути поправлена, а то в той спосіб, що звертати якийсь процент, коли минає 18 рік життя дитини, як переходить до старшого департаменту. в той спосіб впишеся около 5,000 дітвори, котра очікує на рішене Світлої Конвенції сего року.

5. Коли батько і син впишуться до У. Н. Союза, а син еще не жонатий, щоби його увільнити за часопись Свободу, як досі було з жінками.

6. Часопись „Свобода" повинна виходити в більшім обемі, а також, щоби подавати більше новинок і жартів, щоби читачі мали більшу заохоту приєднувати нових членів.

7. Календарі У. Н. Союза повинні бути викінчені з початку падолиста, так, щоби в половині падолиста почати розсилати до відділів. Коли відділ поміщує свою фотографію, повино безплатно поміститися із коротко історією тогож відділу.

8. На закінчене бажаю Делегатам Світлої Конвенції щирої і розумної праці і поступу.

Мих. Довгий.
предс. від. 370.

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(40)

Почав знову Бедришко думати і на дошку поглядати, потім оглядається довкола й каже:

— Шибеницю маємо, поле маємо, ліс маємо, а таки ще нічо не знаємо. Ліс іде довкола, стерня на всі боки. Шукай вітра в полі! Куди йти: всюди стерня, всюди ліс!

Я мав свою власну думку, але я не був певен, чи добра, тому кажу несміливо:

— Так ідім, як Вороба йшов. Як ішов від міста, так станув насамперед лицем до переду шибениці, так як ми стоїмо тепер.

— А якжеж ти знаєш, де є перед шибениці. Перед може бути з обох сторін. Хіба тебе вже вішали? — каже мідопак.

— Бо такий звичай у Львові, — кажу — що злочинця вішають лицем до міста. Вороба мені так говорив. Серп є зараз перший знак, що слідує, отже я думаю, що треба йти від правого стовпа в бік, начеб хто вистрілив із цього місця.

— Добре кажеш, — відзивається після короткої надуми Опанас — так і підемо.

Шли тепер полем, як я казав, що треба йти, а Опанас усе обертався й уважав, чи добре. Потім казав Мідопакови вийти далеко наперед, аж під сам беріг ліса і там станути, а ми гляділи, чи напрям добрий і вже йшли ми просто на Мідопака. Коли ми прийшли до ліса, каже Опанас:

— Коли цей ліс у цьому місці широкий, то завіщання Воробки нічо нам не поможе, бо в лісі тяжко просто йти.

Казав нам іти по одному. Висунувся наперед один, а ми стояли; коли цей один уйшов простісенько кусень, але так, що ще можна було його бачити, то ставав, а другий йшов до нього й змінював його — і так усеш що ми начеб живим ланцюхом перетинали, не сходили з простої лінії. Недовго треба було, бо на щасте ліс у цьому місці був вузкий і ми знову найшлися на стерні.

— Маємо отже другий серп, — каже Опанас — а що є за другим серпом?

— Хрест — кажу і показую знак на дошці.

— Хрест? Є і хрест! — каже Семен і вказує пальцем перед себе.

Далеко за стернею на горбку стояв великий хрест, котрий не знати на яку памятку поставила там побожна людська рука. Тепер уже була легка справа. Скоро перебігли ми стерню і небаром станули під хрестом. Був то дубовий хрест, без фігури, дуже старий і вже спорохнілий. Видно стояв уже й сто літ, а ніхто не дбав за нього, бо і село було відсіля далеко, а з міста ніхто тут не ходив, бо то вже зовсім за міськими ланами.

— Що дальше? — каже Опанас — як там стоїть на дошці?

— Колиб я не знав, що Вороба знав числа, то я не відгадав би, що то має бути за знак. Але що знаю, отже думаю, що то девятка!

— Коли так, то що він міг написати — каже Семен — девять ліктів? девять сяжнів? девять кроків?

— Вороба, коли тут був, — каже на це Опанас — ліктя з собою може не мав, ані сяжня, але ноги напевно мав. Та девятка, то буде значити девять кроків.

— Я зараз спробую! — викликнув Мідопак і почав уже розставляти ноги.

— Мідопак, дурна голово, — каже Бедришко сміючись — як ти будеш так шукати, то й до завтра не найдеш! Так треба зробити, як уже раз нам Івась порадив. Рискаль намальований по правому боці хреста. Від правого рамени в простому напрямку на девять кроків будемо копати.

Відмірив девять кроків і викликнув:

— Мідопак, тепер копай, тепер ти мудрий!

Мідопак узявся жваво до роботи. І недовго копав, а рискаль натрапив на малу деревляну скриньку.

— Є! — викликнув я, бо зараз пізнав, що то така скринька, яких було богато у пана Шпитка в індермасі.

— Є! — вкликнули врадувані козаки, а Опанас Бедришко видобув із землі скриньку і ножем підважив вічко.

В скринці був добре мені звісний мішочок, у мішочку залізна коробочка.

— Славаж тобі, Боже! — викликнув я сам до себе й відітхнув повною груддю, начеб щойно тепер найшов доволі воздуха на світі.

Я зрадів іще більше як козаки. Почувся, наче вільний від жаху й журби, впав мені, як то кажуть, камінь із серця, бо я вже був тепер свобідний від безнерестанного неспокою й тривоги за завірену мені тайну, свобідний від присяги, свобідний від тайни, не потребував таїтися перед добрими людьми, вільний від підозріння, що я спільник якоїсь нечесної справи, до котрої не міг я ані признатися, ані випертися її!

— Семене! — викликнув я — вже тепер скінчилося між нами! Я додержав тобі слова, додержав присяги. Я вже свобідний — чи не так? — і нічо не винен тобі!

— Але я тобі — каже Семен.

— І я тобі — каже Опанас. — Я ще винен тобі. Сто цекінів я тобі винен, хлопче!

— Ви мені винні лише одного цекіна, Паньку, — кажу йому на те, а нарочно назвав я його так, як він сам казав себе звати, коли з паном Гарбарашем згодився був за фірмана але й того цекіна певно не видістанете з цього мішочка, бо де ви то продасьте?

— А знаєш ти, що є в цьому мішку?

— Пророкове око є, — кажу — брилянт, дорогий камінь є, така його назва.

— А відкіля знаєш це?

— Знаю, бо тут шукали за каменем і за людьми, що його забрали — кажу, повторюю це, що мені золотник Льоренц оповідав колись — і то знаю, що краще його не нести у Львові на торг, бо рівночасно понесете на торг і ваші голови.

— Не бійся ти, Івасю, тепер за нас — каже на це Опанас — маємо ми вже купця, доброго купця, а сто цекінів то вже так начеб були у тебе в кишені. Приїхав до Львова чавш із Стамбула, Еффакір Мехмет, він зараз купить.

— Але у Львові є уряд, і війт є, і кат є, — кажу — і легко тут скінчити на цьому, від чого ми сьогодня зачали шукати. Мало я цього на власній шкірі не зазнав, а все ізза цього Пророкового ока, бодай осліпло!

Козаки розсміялись із цих моїх слів, а старий Бедришко каже:

— Недурний ти хлопець, недурний! ба дуже мудрий і бистрий, бо доказав це, але й я не такий дурний, щоб приїздити до вас із голими руками. Я з паном гетьманом Конашевичем Сагайдачним був як вояк із вояком. Разом ми воювали. Знають добре Бедришка і львівські пани. І королевич Володислав, козацький приятель, знає мене. Маю я такі письма з собою, що як би про них знав ваш пан бурмистр і ваш пан львівський війт, то певно шапки поздіймали би передімною! Побачиш ти зараз завтра. Годитися-мемо на ратуші або на замку, сам пан староста Мнішех буде там при торзі, бо його жінка, то княгиня головчинська, вдова по Григорі, князеві Коширськім Сангушкові. А ця пані добре знає Бедришка, здавен-давна знає його! Вона ще не забула, що вона Українка з роду.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСИ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Наші українські діти на поміч Рідній Школі.

На поклик, щоби з нагоди Різдвяних свят піти з колядою на Рідну Школу і наша Дільниця Грінпойт в Бруклині постановила бодай в части причинитись для діла просвітно-народнього. На Різдво Христове пійшов учитель української школи колядувати на вказану ціль.

Слідуючі школярі і школярки ходили колядувати: Іван Титник (зі скрипкою), Іван Олексин, Іван Дулевич, Анна Білька, Розалія Федас, Олена Макух і Ана Олексин. Слідуючі жертводавці зложили жертву на Рідну Школу: Василь Захарків 5 дол., Йосиф Осташевський (Поляк) 3 дол., Николай Рудницький 2 дол. Вавиль Чепович 2 дол. оаВодимир Ясьдевич 1.10. По 1 дол., зложили: Василь ВТижник, Стефан Тижник, Михайло Федас, Ілько Шубар, Михайло Більський, Феодор Олексин, Василь Сенишин, Іван Сколоздра, Дамян Присятнюк, Василь Шимко, Михайло Лесьо Іван Каравець, Іван Довгун, Гарасом Борак, І. Дулевич; по 50 цнт. Іван Зварич, а Іван Данчевський 40 цнт. Разом заколядовано 29 дол. Честь тим родичам, що розуміють так важку справу, як поміч Рідній Школі, позволити своїм дітям пійти колядувати, честь тим діточкам, що не зважаючи на проймаюче зимно і сніги пійшли кілька годин колядувати. Тож ростіть і ховайтесь діточки, на потіху родичам а на славу нашій неньці Україні. Юнра подяка всім вище названим жертводавцям.

Бруклинець.

ВИСША МАЙБУТНЯ КУЛЬТУРА.

(Зносини з Марсом).

(Конець)

Вид Марсіян.

З виду Марсіяни подібні до людей, але фізично слабші від них, бо ноги їїх носять значно менший тягар тіла, і руки відвикли від тяжкої праці, яку їм заступають машини й автомати. За те інтелігенцією стоять вони куди висше від людей. Це пізнати по високих чолах і ясних розумних очах. Мова їїх дуже гарна, а при тім проста і легко її інавчитися. говорять значно тихійше від людей, бо звук у них іде швидше і не губиться в густій атмосфері Нема в них вязниць а за провини карають зовсім інакше, ніж у людей.

Не лише техніка, але й штука у них високо розвинена. Мають величезні і богаті музеї усіляких умілостей. Публика з поверха на поверх підноситься віндами, всюди є вигідні софи, де можна відпочати і буфет-автомат.

Стрій їх практичний, тревалий і надзвичайно легкий. Окрасою пань є прозорі серпанки із спеціяльної іматерії „дїє" що мережиться мов небо з зорями.

Один з останних винаходів був ретроспектив, по нашому минулопогляд. Той апарат висилає филі тяготи в простір, здоганяє ловить і завертає завертає проміння світла, переміняє їхі знов у світло та відбиває на полотні минулі події.

Пігулки сили.

Марсіяни не курять замість наркотиків уживають маленьких електричних апаратів т. з. тіків, які прикладають до висків та дізнають при тім приємного подразнення. Коли Марсіянин утомиться якою небудь працею фізичною, чи духовою, заживає пігулки енергії і знов чується свіжим та бадьорим. — Звірят марсіяни до ніякої роботи не вживають, хиба до забави держать окремі породи тварин не знані на землі. Дуже не люблять собак, ізза нестерпного гавкоту й неприличного поведення на прилюдних місцях.

Воздух і сонце на вивіз.

З такою культурою Марсіянам не штука було завоювати в короткім часі цілу землю, від якої їотребують і вивозять уже, у нас зовсім безвартісні й тепер навіть у Польщі не оподаткований предмети: повітря й соняшну енергію.

Підбій землі.

Ідучи на підбій землі Марсіяни довелося поборювати подвійний опір: 1. Досить високо, Богу дякувати, воєнну техніку і два людську глупоту. — Як же справились з одним і з другим.

Бігуни.

Усадовившись на обох бігунах Марсіяни спровадили на землю могутню воздушну фльоту воєнну, що так скажу Цепелінів. Ті кольоси зроблені зі спеціяльної іматерії, званої ĭраб, могли літати з крилами і без крил і по два разом скорше ніж наші найшвидші літаки. Були відпорні проти всяких атмосферичних змін, проти вітру і бурі, бо літали, понад хмарами.

На Марсі ще збудували земні армати, моздіри, і далекопальні, досліди вибухову силу стрілен та найшли на неї спосіб.

Нігіліт.

А саме винайшли панцир з нігіліту, особливої міщанини, що мов легка мрака окружала корабель та робила його недоступним для найцільніщих стрілень. Куля дійшовши до панцира моментально тратила всяку силу, не лише розгонову та вибухову, але молекулярну, себто, спіпкість. Ціла маса стали й екразиту розпадалася на атоми і падала на землю нешкідливим попелом.

Людську фльоту поражували вони могутніми стрілами репульзиту, розбурхували море змітали з покладу все, що на нім було і робили фльоту нездатним до бою.

Страшні магнеси.

Понад сухопутні чудово узброєні у всі ряди оружа, людські армії, залітали корабли Марсіян, випосажені у величанські електромагнети і притягали до себе всі металеві части армії і кріси, списи, гармати часто з людьми і з кіньми. Потім нічого лекшого, як заїхати з цілим багажом над море і там спустити його в глибинь.

По таким чудеснім розоруженню кожда держава здана буде на ласку й не ласку Марсіян.

Культура шириться насильством.

Вони, як висші культурні істоти, мерзилися кровопролиском, але бажаючи підняти людство до висшого щебля культури мусіли се зробити певним насильством. Не вмішуючися у внутрішні політичні уряджения держав всетаки наставляли всюди своїх культерів, що мали в державі найвищу владу. Ім підчинені були обширні й окружні ісцектори, що мали догляд над сіткою доповняючих шкіл для Ті школи містилися у давних казармах.

Телеліт.

Для особистої оборони мали Марсіяне хитрі револьвери з телелітом. Стріл такого револьвера поражував нерви руки чи ногу і паралізуючи противника, робив його нешкідливим.

Стеллітові шоломи.

Для зменшення сили притягання носили Марсіяни великі шоломи стеллітові, що зіддали частину гравітації, полишаючи їм Марсову вагу. Земних бактерій і недуг Марсіяни не боються навпаки їхня недуга граґра, у них давно небезпечне.

Вохке повітря.

Але одного Марсіяни таки не видержують на землі, се вогкого повітря і наглих змін атмосферичних.

Погубний клімат.

Клімат ослаблює їх тілесно, пригноблює духово, зміняє вдачу і робить злобними, мстивими, егоїстами.

Даремно шукають від того земної метилиці ратунку у високих горах і на бальонах. Мусять часто зміняти своїх урядників, бо ті туманіють і стають подібні до людей.

Опір людства.

Вкінці Марсіяни своїм нетактовним поведенням викликують загальний опір людства, що підносить голову в обороні своєї людської гідности.

Американцям удається потаємно збудувати воздушну фльоту кораблів. Вони хитрощами здобувають оба бігуни враз із перстенями й увільняють землю з під панування Марсіян.

Мир між планетами.

Мир між обома планетами стає початком світлої ери людства обєднаного в обличі спільної небезпеки. Добровільно, і поволі еволюційним, не революційним пляном підноситься людскість до вищого ступення культури Марсіян.

На тім кінчиться повість Курда Лясвіца.

Переповів Т. Франко.

Фантазії сповняються.

Ці думки важні тому, що показують, як автор уявляє собі висшу культуру на землі. Приклад повістей Ж. Верна повідає, що такі фантазії люблять сповнятися, о скільки мають науковий підклад.